

CARTEA MEA CU FILME

O călătorie subiectivă prin cinematografia
mondială de la sfârșitul secolului XX
și începutul secolului XXI.

Europa

de Andi Dumitrache

ANDI DUMITRACHE

CARTEA MEA CU FILME

O călătorie subiectivă prin cinematografia
mondială de la sfârșitul secolului XX
și începutul secolului XXI.

Europa

CORESI

Publishing House

WWW.CORESI.NET

Prezenta lucrare apare în format digital și tipărit.

Coperta aparține autorului.

© 2017 Coresi Publishing House SRL, WWW.CORESINET
Toate drepturile rezervate.

ISBN 978-606-996-130-8

*Pentru mai multe informații privind această carte,
sunați la ++4021 312 8212 sau scrieți la coresi@coresinet.*

www.coresi.net
www.LibrariaCoresi.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DUMITRACHE, ANDI

Cartea mea cu filme : o călătorie subiectivă prin cinematografia

mondială de la sfârșitul secolului XX și începutul

secolului XXI : Europa / Andi Dumitrache – București :

WWW.CORESINET, 2017

ISBN 978-606-996-130-8

821.135.1

Pentru Anca, fiica mea, care zboară prin lume pentru a învăța să clădească frumosul.

„În artă nu există decât realitatea vieții spirituale a autorului. Numai ea este esențială, restul e doar materialul pe care această realitate se exercită.”

(Andrei Tarkovski)

CÂTEVA CUVINTE DESPRE AUTOR

Andi este un entuziast și un generos. Anunță prietenii că undeva rulează un film, îi sună să le reamintească, se duce în Croația să vadă un balet, face coadă la Sala Radio pentru Misha Katz, intră în Cinematecă să mai vadă o dată un film de Antonioni. Găzduiește în casa lui cineclubul „Salata de filme”, unde prezintă amicilor filme din Albania, Italia sau Oceania.

Primele pelicule le-a văzut într-un mic orașel de munte, la cinematograful cu program săptămânal, dar venirea în București i-a revelat filmul ca mai mult decât o istorie în imagini. Contactul cu Cinemateca l-a imersat într-o lume nouă, iar regizorul care a produs o revoluție în viziunea lui despre film, ca și despre viață, este Michelangelo Antonioni; la mai bine de jumătate de secol, „tetralogia alienării” o vede mai actuală ca niciodată.

Este un paradox faptul că majoritatea filmelor „de artă” le-a văzut în întunecatul deceniu '80, unde se făcea coadă nu doar la pâine, ci și la Cinematecă, la Muzeul Colectiilor (unde își sucea gâtul după un stâlp), sau la Casa Studenților. Iar faptul că își începe cartea cu anul 1984 se explică prin profunda impresie pe care i-a lăsat-o „Amadeus”, film realizat în acel an.

Andi nu vorbește decât de filmele pe care le-a văzut (vreo 1000 aici), despre care își prezintă impresiile strict subiective. Andi nu are nicio pretenție că această carte ar fi vreo istorie a filmului sau că el ar fi vreun critic de film; el a dorit să împărtășească o bucurie și să ofere o orientare prietenoasă cinefililor pe acest tărâm cu atâtea forme de relief. Și totuși, are și criteriile obiective: validarea filmului la festivaluri;

notorietatea regizorului; valoarea artistică în contrast cu aspectele comerciale.

Ne-a unit admirația pentru Fellini; așa că i-am oferit drept dar, pentru această carte, răspunsul marelui regizor la scrisoarea pe care i-am trimis-o la doar câteva zile după Revoluție, într-un plic pe care am scris numai „Federico Fellini – Roma”; de unde să fi știut atunci adresa exactă?

Sunt și eu un entuziast... ca și Andi.

Emil Bojin, un alt cinefil

CINE ESTE AUTORUL ACESTEI CĂRȚI?

Andi Dumitrache s-a născut pe 7 ianuarie 1966 în localitatea Măgureni, județul Prahova, o așezare dispusă într-un cadru de basm pe linia de demarcație dintre ultimele dealuri ale Subcarpaților de Curbură și Câmpia Ploieștilor. Școala generală a urmat-o în localitatea natală, iar liceul la Câmpina.

Între 1985-1990 este student la Facultatea de Utilaj Tehnologic din București, iar în 2003 obține titlul de doctor în științe inginerești. În anul 2007 absolvă și Facultatea de Drept, în același an obținând și un masterat în științe administrative la S.N.S.P.A. București.

După terminarea primei facultăți a lucrat ca cercetător științific timp de 9 ani, după care s-a transferat în administrația publică.

În cariera profesională a scris diverse articole cu caracter științific în reviste de specialitate, iar în anul 2014 a fost unul din cei doi coordonatori ai echipei de evaluare a sistemului de inspecție a muncii (HSE) din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, echipă constituită la Luxembourg din reprezentanții ai șapte state membre UE.

Dragostea pentru cinema a descoperit-o în primii ani ai studenției, în anii '80 ai secolului trecut devenind un vizitator frecvent al *Cinematecii Române* din str. Eforie, unde viziona peste 300 de filme pe an.

Filmul nu l-a atras doar din ipostaza de cinefil, ci a trecut și în spatele aparatului de filmat, în calitate de regizor, scenarist sau producător amator, realizând diverse scurt-metraje documentare sau de ficțiune. Documentarul *București anul zero (2007)* a fost proiectat la

Cinema Tinerimea Română din București, în cadrul unei manifestări a *Cineclubului Lumière*.

Pe 10 ianuarie 2010, împreună cu un grup de pasionați ai filmului, înființează *Cineclubul Salata de filme*, în cadrul căruia se organizează vizionări sau se scriu scenariii și se realizează filme de scurt-metraj. În 2011, cu o parte din membrii cineclubului, participă la concursul *The 48 Hour Film Project* de la Brașov, unde câștigă premiile pentru *cel mai bun film*, *cel mai bun montaj* și *cea mai bună coloană sonoră* cu filmul *Supraexpunere (2011)*. Filmul a reprezentat România la festivalul internațional *Filmapalooza 2012* din Taos, New Mexico, SUA, alături de alte filme realizate în 100 orașe de pe toate meridianele globului.

NOTA AUTORULUI

Cartea de față s-a născut, ca marea majoritate a copiilor de pe acest pământ, din dragoste. Din dragostea mea imensă pentru film, pentru cea de-a șaptea artă, cea mai nouă și mai spectaculoasă, care însă le combină de cele mai multe ori pe toate celelalte.

Odată cu descoperirea „Marelui Cinema” a început pasiunea mea pentru miraculoasa combinație pe care marii maestri ai acestei arte știu să o dozeze atât de divers, având drept ingrediente imagini, sunete și povești.

În opinia multor critici, anii '80 din secolul trecut au marcat o perioadă de criză pentru cinematografia mondială. În deceniile anterioare, mai multe curente cinematografice s-au născut, dezvoltat și murit în țările cu o producție filmică importantă. Despre cinematografia de dinaintea acestui fatidic deceniu s-a scris enorm, iar filmele importante realizate în primele opt decenii de viață ale acestei arte, au devenit deja clasice și sunt mai mult sau mai puțin cunoscute de orice cinefil. **Cartea mea cu filme** vorbește despre cinematografia din ultimii 33 de ani ai existenței sale, din 1984 până în 2016. Bineînțeles, nu este o lucrare exhaustivă, nu este un dicționar sau o istorie a filmului, cu atât mai puțin o lucrare de critică cinematografică, în ea mi-am exprimat pur și simplu opiniile mele subiective, de cinefil aproape fanatic, despre o parte din filmele vizionate de mine în ultimele decenii.

Acest prim volum conține impresii personale despre cinematografia numită în mod generic *europeană*, cu observația că, am avut

drept criteriu de selectare, naționalitatea regizorilor, de aceea, producții realizate în afara Europei, la Hollywood sau în oricare altă parte a lumii, sunt prezentate aici pentru că au fost regizate de autori europeni. Pot da o mulțime de exemple dar, pentru o rapidă lămurire a cititorului, indic, absolut la întâmplare, filmul *Once upon a time in America* (*A fost odată în America*), regizat în 1984, peste ocean, de italianul Sergio Leone. Regizorii cu dublă cetățenie (ca, de exemplu, Roman Polanski cu cetățenie poloneză și franceză) sunt prezentați în capitolele dedicate țărilor în care au crescut, s-au format și au realizat primele lor filme, chiar dacă apoi au ales să-și desfășoare activitatea pe alte meridiane.

În ceea ce privește datele biografice ale autorilor de film prezentați, documentarea am făcut-o, în principal, „călătorind” prin imensitatea spațiului virtual al internetului, așa încât o listă a paginilor vizitate ar fi imposibil de întocmit. Totuși, nu pot să nu amintesc porturile imdb.com, cinemagia.ro, wikipedia.org (în română, engleză, italiană și spaniolă), sau paginile oficiale de internet ale principalelor festivaluri de film de pe mapamond sau ale organizațiilor și asociațiilor de profil din diverse țări europene.

La prezentarea peliculelor, în general, am indicat titlul original, în limba țării de producție a filmului, apoi titlul în limba română sub care a circulat sau este cunoscut în țara noastră, și, desigur, titlul în engleză, sub care este cunoscut pe plan internațional. Pentru că, din rațiuni ușor de înțeles, nu am putut respecta întotdeauna această modalitate de a le prezenta, uneori m-am abătut de la ea.

Țin să menționez că în capitolul dedicat cinematografilei românești, am ales să prezint opiniile unor critici consacrați, și nu propriile mele opinii, pentru ca subiectivitatea mea să nu aducă nicio atingere respectului datorat autorilor filmelor, atunci când unele dintre ele nu au avut asupra mea impactul pe care l-au avut asupra marelui public.

Nu pot să închei această mărturisire fără a aduce mulțumirile mele prietenilor cineclubului „Salata de filme”, celor care mi-au recomandat diverse filme, tuturor acelorora care m-au sprijinit și susținut în demersul meu. Mulțumiri speciale Ancăi, Elenei, Marinelei, lui Emil și Bogdan.

Andi Dumitrache
București, 15 septembrie 2017

FEDERICO FELLINI

Roma 20-1-1920

Gentile signore Emil
 ho ricevuto la sua simpatica e
 affettuosa lettera dalla lontana Romania.
 Mi ha fatto piacere leggere
 espressioni così calorose di stima
 e di apprezzamento per la mia
 persona e il mio lavoro.

Spiega, mi auguro che il mio
 paese possa cominciare a vivere
 in un clima più umano e civile
 e ritrovare le energie soffocate e
 sepolte in tanti anni di buio
 e di prepotenza. A lei personalmente
 auguro stagioni serene buon
 lavoro e buona fortuna. Grazie
 per la sua gentilezza d'animo
 stia bene e la saluto con
 grati sentimenti di amicizia
 suo
 Federico Fellini

SCRISOARE DE LA FEDERICO FELLINI

Roma, 20-1-1920

Stimate domn Emil,

Am primit simpatica și afectuoasa dumneavoastră scrisoare din îndepărtata Românie.

Mi-a făcut plăcere să citesc expresii atât de calde, de stimă și de apreciere la adresa persoanei mele și a muncii (operei) mele.

Vă mulțumesc! Îmi doresc ca țara dumneavoastră să poată să înceapă să trăiască într-un climat mai uman și mai civilizată și să își regăsească energiile sufocate și îngropate în atâția ani de întuneric și de opresiuni. Dumneavoastră personal vă urez ani liniștiți, spor la muncă și mult noroc. Vă mulțumesc pentru gentilețea dumneavoastră sufletească. Vă urez numai bine și vă salut cu deosebite sentimente de prietenie.

Federico Fellini

ALBANIA

Artan Minarolli

n. 13 mai 1958, Tirana, Albania

m. 30 decembrie 2015, Tirana, Albania

regizor, scenarist

A absolvit *Academia de Arte* din Tirana, departamentul de teatru, în 1982, iar în 1983 a efectuat o specializare la *Școala Europeană de Film* din Danemarca. În 1986 a fost numit director al casei de producție *Kinostudio*. În 1991 a debutat cu documentarul *Për një centimetër (Pentru un centimetru)*, care a câștigat premiul întâi la Festivalul de Film de la Torino. Este director al Arhivelor de Film din Albania.

GJALLË / ÎN VIAȚĂ / ALIVE

(regie, scenariu, Albania – Austria – Franța, 2009)

Un tânăr student de la Tirana se întoarce într-un sat din nordul țării la înmormântarea tatălui său. Dar, cum o nenorocire nu vine niciodată singură, aici va afla ceva care-i va schimba total viața: este cel căruia i se va aplica legea *kanun*-ului și va fi ucis drept răzbunare pentru o crimă făcută de familia sa cu un secol în urmă. Tradiția și modernitatea se îmbină în acest film ce a reprezentat Albania la *Oscar* în 2010 și a fost dedicat memoriei a 86 de refugiați albanezi ce au murit în mod tragic în ziua de 28 martie 1997, aproape de coasta Italiei.

Fatmir Koçi

n. 30 noiembrie 1959, Tirana, Albania
regizor, scenarist, producător

A studiat teatrul la *Academia de Artă* din Tirana. În 2004 înființează prima școală de film din Albania, *Marubi AFMM*.

TIRANA, ANNÉE ZÉRO / TIRANA, ANUL ZERO / TIRANA,
YEAR ZERO

(regie, scenariu, producție, Franța – Albania, 2001)

Dacă Roberto Rossellini ne-a arătat în *Germania, anno zero (1948)*, capodoperă a neorealismului italian, dezastrul în care se găsea Germania la sfârșitul celui de-al doilea război mondial, Fatmir Koçi ne prezintă o Albanie fără direcție, debusolată și într-o stare mizerabilă în anii ce au urmat prăbușirii comunismului.

Premii: *Golden Alexander (cel mai bun film)* – Salonic, 2001 etc.

Joni Shanaj

n. 14 decembrie 1976, Tirana, Albania
regizor, scenarist, editor

La 20 de ani se mută în Suedia și studiază filmul și televiziunea, precum și antropologia socială la *Universitatea din Lund*. Își împarte viața între țara scandinavă și Albania unde predă antropologia ca profesor asociat al *Universității din Tirana*.

PHARMAKON

(regie, scenariu, montaj, Albania, 2012)

Cu un ritm lent ce te îmbie la meditație și filozofie, cu imagini largi, clare, de o frumusețe aparte, pe care nu poți să nu le contempli și să le admiri, cu o muzică subtilă și delicată, cu personaje puternice și

bine conturate, cu o poveste de iubire între doi tineri frumoși, ce trebuie să se sacrifice pentru binele părinților lor, filmul prezintă o realitate albaneză contemporană ce va lăsa spectatorului impresia că tot ceea ce știa, sau doar bănuia că știe despre această țară, nu se mai potrivește prezentului. Filmul a fost nominalizarea Albaniei la premiile *Oscar*.

ARMENIA

Serghei Parajanov

n. 9 ianuarie 1924, Tiflis, U.R.S.S. (acum Tbilisi, Georgia)

m. 21 iulie 1990, Erevan, U.R.S.S. (acum Armenia)

regizor, scenarist

S-a născut în Georgia din părinți armeni, sub numele Sarkis Hovsepi Parajanian. În 1945 merge la Moscova unde se înscrie la celebra școală de film *Institutul de Stat pentru Cinematografie Gherasimov (VGIK)*, studiind cu regizorii Igor Savcenko și Alexandr Dovjenko. În 1948 este condamnat la cinci ani de închisoare pentru relații homosexuale, dar este eliberat după trei luni printr-o amnistie. În 1950 s-a căsătorit cu Nigyar Kerimova, o tătăroaică musulmană ce s-a convertit la ortodoxie, motiv pentru care a fost ucisă de familia sa. După acest episod nefericit, Parajanov se mută la Kiev unde își începe cariera de regizor cu două medii-metraje, *Moldovskaia skazka (Poveste moldovenească, 1951)* și *Andrieș (1954)*, produs la *Moldova Film* din Chișinău, al căror scenariu au fost adaptate după două nuvele ale scriitorului din R.S.S. Moldova, Emilian Bukov. După câteva scurt-metraje, regizează primul lung-metraj, *Pîrvîi paren (Primul băiat, 1958)*, urmat de *Ukrainskaia rapsodia (Rapsodie ucrainiană, 1961)* și *Țvetok na kamne (Flori de piatră, 1962)*. După apariția capodoperei *Ivanovo detstvo (Copilăria lui Ivan, 1962)*, Parajanov este profund impresionat de aceasta, devine prieten cu Andrei Tarkovski, regizorul filmului, și de distanțează de *realismul socialist*. Astfel, în 1965 realizează filmul poetic *Tini zabutih predkiv (Umbrele înaintașilor uitați)*, ultimul film produs de Parajanov în Ucraina, foarte bine primit de critica internațională.

După acest film, Parajanov pleacă în Armenia unde realizează *Sayat Nova* (1969), un film biografic, suprarealist, având ca inspirație poemele din secolul 18 ale muzicianului și poetului armean Sayat Nova. Pelicula a fost oprită de la difuzare în U.R.S.S. deoarece cenzura sovietică a considerat că are un conținut inflamator, drept pentru care Parajanov o reface și îi schimbă numele în *Ţvet granata (Culoarea rodiiilor)*. În 1973 este condamnat la cinci ani muncă silnică în Siberia pentru „propagandă pornografică”. Andrei Tarkovski adresează o scrisoare Comitetului Central al Partidului Comunist din Ucraina în sprijinul lui Parajanov, iar o serie de regizori și artiști din întreaga lume au protestat împotriva condamnării: Jean-Luc Godard, François Truffaut, Françoise Sagan și Yves Saint Laurent din Franța, Federico Fellini și Michelangelo Antonioni din Italia, Luis Buñuel din Spania, Mihail Vartanov din U.R.S.S. Este eliberat după patru ani, datorită intervențiilor făcute pe lângă președintele Leonid Brejnev de către scriitorul spaniol Louis Aragon împreună cu soția sa, poeta rusă Elsa Triolet, și cu scriitorul american John Updike. După eliberare trăiește la Tbilisi realizând diverse desene, mini-statuete, artă grafică. În 1982 este arestat din nou și eliberat după aproape un an, cu sănătatea puternic șubrezită. După venirea la putere a lui Mihail Gorbaciov, în URSS au loc reforme majore și, îndemnat de mai mulți intelectuali georgieni, Parajanov se apropie din nou de aparatul de filmat și regizează, împreună cu Dodo Abașidze, *Ambavi Suramis țihța (Legenda fortăreței Suram, 1985)* și *Ashug – Karibi (Legendele străvechi ale Caucazului, 1988)*. Ultimul film, *Khostovanank (Confesiunea)*, rămâne neterminat datorită unui cancer la plămâni necruțător care la răpus la vârsta de 66 de ani. Ceea ce a reușit să filmeze constituie un episod al filmului *Paradžanov: Den sista varen (Parajanov: Ultima primăvară, 1992)* regizat de bunul său prieten Mihail Vartanov. Federico Fellini, Giulietta Masina, Marcello Mastroianni, Tonino Guerra, Francesco Rosi, Alberto Moravia și Bernardo Bertolucci au trimis o telegramă în U.R.S.S. cu textul: „Lumea filmului a pierdut un magician”. În 1991 a fost deschis la Erevan Muzeul Parajanov, iar la Hollywood Parajanov – Vertanov Institute în 2010.

ASHUG – KARIBI / LEGENDELE STRĂVECHI ALE
CAUCAZULUI / ASHIK KERIB

(regie – împreună cu Dodo Abashidze, U.R.S.S., 1988)

Pe vremea pașilor și a sultanilor din Azerbaidjan, un menestrel sărac, pe nume Ashug-Karibi, pleacă într-o călătorie de 1001 de zile cu scopul de a se îmbogăți și a dovedi astfel că merită mâna fiicei unui om bogat.

Premii: *Special Aspect* – Premiile Filmului European, 1988, *Premiul special al juriului* – Istanbul, 1989, *Cel mai bun film, Cel mai bun regizor, Cea mai bună imagine, Cea mai bună coregrafie* – Premiile Nika, U.R.S.S., 1990 etc.

Vingen Cialdranian

**n. 20 decembrie 1955, Erevan, U.R.S.S. (acum Armenia)
regizor, scenarist, producător, actor**

În 1977 a absolvit *Institutul de Stat pentru Teatru și Arte Plastice din Erevan*, iar patru ani mai târziu și *Institutul de Stat pentru Cinematografie Gherasimov (VGIK)* din Moscova, după care, până în 1985, lucrează în teatru. Din 1988 se angajează ca regizor la studiourile *Armenfilm*. Debutează în cinema ca actor în 1975, iar ca regizor în 1991 cu lung-metrajul de ficțiune *Dzayn barbaro... (Vocea din pustiu)*. Cele mai cunoscute filme ale sale sunt cele din *Dualogia tăcerii: Symphony of Silence (Simfonia tăcerii, 2001)* și *The voice of silence (Vocea tăcerii, 2013)*, precum și filmul din 2016 despre genocidul armean, *Alter Ego*.

THE VOICE OF SILENCE / VOCEA TĂCERII

(regie, scenariu, actor, Armenia, 2013)

Un regizor armean, ce a făcut carieră la Hollywood, se întoarce în țara natală pentru a realiza un film. În timp ce caută o locație pentru filmări, într-o groapă de gunoi de la marginea capitalei, se întâlnește cu un personaj misterios, o tânără fostă studentă la actorie, un fel de alter

ego ce-i va facilita conversația cu propria conștiință. Filmul a fost dedicat lui Federico Fellini și Giuliettei Masina.

Premii: *Cea mai bună actriță* (Mariam Davtian) – Premiile Naționale de Film, Armenia, 2013 etc.

AUSTRIA

Götz Spielmann

n.11 ianuarie 1961, Wels, Oberösterreich, Austria
regizor, scenarist, actor, producător

Născut în provincia *Oberösterreich (Austria de sus)* a fost crescut și educat în capitală. A studiat regia de film și scenaristica la *Universität für Musik und darstellende Kunst (MDW)* din Viena, pe care a absolvit-o prezentând la examenul de licență primul său lung-metraj, *Vergiss Sneider! (1987)*. Filmul *Der Nachbar (Vecinul, 1993)* a câștigat trofeul la Viennale. *Die Fremde (The stranger, 2000)*, *Antares (2004)* și *Revanche (Revanșa, 2008)* au reprezentat Austria la premiile *Oscar*, ultimul dintre ele fiind nominalizat pe lista scurtă a candidatelor pentru cel mai bun film străin. În 2006 debutează la Linz și în regia de teatru.

ANTARES

(regie, scenariu, Austria, 2004)

Spielmann ne oferă trei povești de iubire ce se intersectează a la *Iñárritu*. A fost candidatura Austriei la *Oscar*, dar scenele explicite de sex au aprins multe controverse printre membrii Academiei americane de film.

REVANCHE / REVANȘA

(regie, scenariu, producție, Austria, 2008)

De data aceasta Spielmann ajunge să fie printre nominalizații la *Oscar* și la *Ursul de aur*. Impresionează cu această poveste simplă și

tragică despre ghinionul care poate pândii de după colț, dând peste cap toate planurile și răscolind viața celor implicați.

Premii: *Premiul C.I.C.A.E., Label Europa Cinemas* – Berlin, 2008, *FIPRESCI* – Palm Springs, 2009 etc.

Hans Weingartner

n. 2 noiembrie 1970, Feldkirch, Vorarlberg, Austria
regizor, scenarist, producător

A absolvit neurologia la *Universitatea din Viena*, după care a urmat studii de film la *Asociația Austriacă a Cinematografiei* și la *Kunsthochschule für Medien (KHM – Academia de Arte Vizuale)* din Köln, Germania. A debutat în filmul de scurt-metraj în 1993, iar în 2001 în cel de lung-metraj cu *Das weiße Rauschen (Sunetul alb)*. Devine cunoscut pe plan mondial cu *Die fetten Jahre sind vorbei (Educatorii, 2004)*, film ce a fost nominalizat la *Palme d'Or* la Cannes.

DIE FETTEN JAHRE SIND VORBEI / EDUCATORII / THE EDUKATORS

(regie, scenariu, producție, Germania – Austria, 2004)

Un grup de tineri idealiști luptă împotriva capitalismului și consumismului într-un mod original, dar periculos în același timp.

Premii: *Cel mai bun regizor, Cel mai bun scenariu, Cel mai bun actor* (Stipe Erceg) – München, 2004, *Cea mai bună tânără actriță* (Julia Jentsch) – Premiile Filmului Bavarez, 2005, *Premiul publicului* – Miami, 2005 etc.

Michael Haneke

n. 23 martie 1942, München, Bavaria, Germania
regizor, scenarist

Fiul actorului și regizorului de origine germană Fritz Haneke și al actriței austriece Beatrix von Degenschild și-a petrecut copilăria și tinerețea la Viena unde a studiat filozofia, psihologia și dramaturgia. Imediat după absolvire a lucrat ca critic de film, după care, timp de 21 de ani este editor, dramaturg și regizor la televiziunea germană ARD. Debutează în cinema, la aproape 50 de ani, cu lung-metrajul *Der siebente Kontinent* (*Al șaptelea continent*, 1989), dar marele succes internațional îl va obține cu filmul francez *La pianiste* (*The piano teacher*, 2001), urmat apoi de alte filme premiate în marile competiții mondiale: *Caché* (2005), *Das weiße Band*, *Eine deutsche Kindergeschichte* (*Panglica albă*, 2009) sau *Amour* (2012). Filozofia lui Haneke este de a realiza filme care „să lase spectatorului loc pentru imaginație și auto-reflecție”. Pe lângă activitatea din cinema desfășoară și alte activități, precum cea de profesor de regie la *Filmakademie* din Viena sau regizor de teatru și operă, colaborând cu prestigioase instituții culturale de profil din Berlin, München, Viena, Paris, New York, Madrid sau Salzburg.

DER SIEBENTE KONTINENT / AL ȘAPTELEA CONTINENT /
 THE SEVENTH CONTINENT

(regie, scenariu, Austria, 1989)

În spatele comportamentului liniștit și onest al unei familii austriece respectabile, se află ceva înfiorător, o dorință inexplicabilă de autodistrugere.

Premii: *Premiul Ernest Artaria* – Locarno, 1989, *Premiul Georges Delerue pentru coloana sonoră* – Ghent, 1989 etc.

71 FRAGMENTE EINER CHRONOLOGIE DES ZUFALLS / 71
 DE FRAGMENTE DIN CRONOLOGIA UNEI ȘANSE / 71
 FRAGMENTS OF A CHRONOLOGY OF CHANCE

(regie, scenariu, Austria – Germania, 1994)

Patru destine diferite se intersectează în ultimul fragment din film, cel al atentatului de la o bancă din Viena. Filmul încheie trilogia glaciațiunii, din care mai fac parte *Der siebente Kontinent* (1989) și *Benny's video* (1992).

Premii: *Gold Hugo pentru cel mai bun film* – Chicago, 1994, *Cel mai bun film, Cel mai bun scenariu* – Sitges, Catalonia, Spania, 1994 etc.

LA PIANISTE / PIANISTA / THE PIANO TEACHER
 (regie, scenariu, Austria – Franța – Germania, 2001)

Cu un scenariu scris după romanul austriecei Elfriede Jelinek, acest film se bucură de prestația Isabellei Huppert, una din actrițele favorite ale lui Haneke, cu care a mai colaborat și la alte filme. Aici joacă rolul unei profesoare de pian, cu dorințe sado-masochiste izvorâte din represiunea sexuală anterioară, ce intră într-o relație sentimentală cu mai tânărul ei elev de la lecțiile private de pian.

Premii: *Marele premiu al juriului, Cea mai bună actriță* (Isabelle Huppert), *Cel mai bun actor* (Benoît Magimel) – Cannes, 2001, *Cea mai bună actriță europeană* (Isabelle Huppert) – Premiile Filmului European, 2001, *Cea mai bună actriță* (Isabelle Huppert) – Seattle, 2002, Pola, 2002 etc.

CACHÉ / ASCUNS / HIDDEN

(regie, scenariu, Franța – Austria – Germania – Italia, 2005)

Un thriller psihologic despre cât de ușor poți teroriza o familie inoculând frica și paranoia în mintea și sufletul celor doi soți. Folosind intenționat anumite ambiguități inserate în scenariu, Haneke a dat posibilitatea apariției unei multitudini de discuții pe seama acestui film,

nominalizat la *Palme d'Or* și considerat de anumiți critici unul din cele mai bune filme ale începutului de mileniu.

Premii: *Cel mai bun regizor, FIPRESCI, Premiul juriului ecumenic* – Cannes, 2005, *Cel mai bun film european, Cel mai bun regizor european, Cel mai bun actor european* (Daniel Auteuil), FIPRESCI – Premiile Filmului European, 2005, *Premiul Eurimages* – Sevilla, 2005 etc.

DAS WEIßE BAND – EINE DEUTSCHE

KINDERGESCHICHTE / PANGLICA ALBĂ / THE WHITE RIBBON

(regie, scenariu, Germania – Austria – Franța – Italia, 2009)

Un film nominalizat la *Oscar* pentru cel mai bun film străin și cea mai bună imagine, despre viața unui sat din nordul Germaniei în zilele dinaintea primului război mondial, cu evenimente misterioase și tragice, atmosferă sumbră și întunecată, reguli rigide și dure pentru copii.

Premii: *Palme d'Or, FIPRESCI, Premiului sistemului de educație francez* – Cannes, 2009, *Cel mai bun film străin* – Golden Globes, 2010, *Cel mai bun film european, Cel mai bun regizor european, Cel mai bun scenariu european* – Premiile Filmului European, 2009, *Cel mai bun film european* – Premiile Gopo, România, 2011, FIPRESCI – San Sebastián, 2009 etc.

AMOUR

(regie, scenariu, Austria – Franța – Germania, 2012)

Atât de simplu și totodată atât de profund. Haneke ne șochează din nou cu această poveste de iubire de după moarte ce a făcut ca filmul să fie nominalizat la aproape 200 de premii în festivaluri din întreaga lume. „*O capodoperă despre viață, moarte și tot ceea ce este între ele*” după cum spune Manohla Dargis în *The Times*.

Premii: *Cel mai bun film străin* – Oscar, 2013, Golden Globes, 2013, BAFTA, 2013, *Palme d'Or* – Cannes, 2012, *Cel mai bun film, Cel mai bun regizor, Cel mai bun scenariu, Cea mai bună actriță* (Emmanuelle Riva), *Cel mai bun actor* (Jean-Louis Trintignant) –

Premiile César, Franța, 2013, *Cel mai bun film european*, *Cel mai bun regizor european*, *Cea mai bună actriță europeană* (Emmanuelle Riva), *Cel mai bun actor european* (Jean-Louis Trintignant) – Premiile Filmului European, 2012, *Cel mai bun film european* – Premiile David di Donatello, Italia, 2013, Premiile Goya, Spania, 2014, Premiile Gopo, România, 2014 etc.

Stefan Ruzowitzky

n. 25 decembrie 1961, Viena, Austria
regizor, scenarist

A studiat arta dramatică și istoria la Viena. A debutat în artele vizuale regizând documentare, videoclipuri muzicale sau reclame. În 1996 regizează primul film de ficțiune, *Tempo*, iar 11 ani mai târziu câștigă *Oscarul* cu *Die Fälscher* (*Falsificatorii*, 2007).

DIE FÄLSCHER / FALSIFICATORII / THE COUNTERFEITERS
 (regie, scenariu, Austria – Germania, 2007)

În timpul celui de-al doilea război mondial naziștii germani intenționează să destabilizeze economia engleză punând în circulație o serie de bancnote contrafăcute în cadrul Operațiunii Bernhard. Filmul a fost prezentat la Berlin unde a concurat pentru *Ursul de aur*.

Premii: *Cel mai bun film străin* – Oscar, 2008, *Grand prix* – Ghent, 2007, *Cel mai bun actor* (Karl Markovics) – Valladolid, 2007 etc.

Ulrich Seidl

n. 24 noiembrie 1952, Viena, Austria
regizor, scenarist, producător

Născut într-o familie de catolici practicanți, în tinerețe a dorit să devină preot, dar, în cele din urmă a studiat jurnalismul și arta dramatică la Universitatea din Viena. A studiat și la *Wiener Filmakademie*

de unde a fost exmatriculat deoarece profesorii au considerat că filmul său de debut în ficțiune, *Der ball (Balul, 1982)*, aduce atingere reputației școlii. Atrage atenția criticii internaționale cu filmul *Hundstage (Cani-culă, 2001)* ce a câștigat *Premiul special al juriului* la Veneția. Urmează apoi *Import – export (2007)* și *Trilogia paradisului (2012-2013)* și ele prezente în marile festivaluri europene. Este căsătorit cu Veronika Franz, alături de care a semnat scenariul la cele mai importante filme ale sale. A fost ales membrul al juriului festivalului internațional de film de la Moscova din 2005.

PARADIES: LIEBE / PARADIS: IUBIRE / PARADISE: LOVE
(regie, scenariu, Austria – Germania – Franța, 2012)

Primul film din *Trilogia Paradisului*, ce a fost nominalizat la *Palme d'Or*. Într-o manieră originală, directă și șocantă, Seidl dorește să arate fundamentala nevoie a ființei umane pentru iubire și afecțiune, într-un film ce terorizează liniștea interioară a spectatorului, dezvăluindu-i mizeria morală ce poate exista în oameni aparent normali și onești. Oameni ce sunt capabili uneori de un comportament grotesc, hilar, dezgustător.

Premii: *Cel mai bun film, Cel mai bun regizor, Cea mai bună actriță* (Margarete Tiesel) – Premiile Filmului Austriac, 2013.

PARADIES: GLAUBE / PARADIS: CREDINȚĂ / PARADISE:
FAITH

(regie, scenariu, Austria – Germania – Franța, 2012)

Anna, o asistentă medicală austriacă, se apropie din ce în ce mai mult de Dumnezeu după ce soțul ei a suferit un accident și a rămas imobilizat în scaunul cu rotile. Practicarea ferventă a religiei o poartă din casă în casă pentru a încerca să-i aducă pe oameni pe calea credinței. Devine însă, pe zi ce trece, mai habotnică și mai însingurată, uită de fapt să mai aibă sentimente față de ceilalți. Se îndepărtează de toți și în final chiar și de Dumnezeu.

Premii: *Premiul special al juriului* – Veneția, 2012, *Cel mai bun scenariu* – Sevilla, 2012, *Cea mai bună actriță* (Maria Hofstätter) – Premiile Filmului Austriac, 2014 etc.

AZERBAIJAN

Elçin Musaoğlu

**n. 11 iulie 1966, Baku, U.R.S.S. (acum Azerbaijan)
regizor, scenarist, producător**

Elçin Musaoğlu Quliyev s-a născut în familia unui profesor de istorie, mulți ani din copilărie petrecându-i în diferite sate din Azerbaijan, unde îi plăcea să se joace cu ceilalți copii punând în scenă diferite piese de teatru. La 17 ani începe să studieze regia de teatru la *Institutul de Stat pentru Artă și Cultură* din Azerbaijan, iar mai târziu va studia și la Moscova la *Institutul de Stat pentru Artă Teatrală (GITIS)*. După terminarea studiilor este angajat la televiziunea din Azerbaijan, unde, între 1994 – 2004, a regizat mai mult de 50 de documentare și scurt-metraje. În 2004 fondează compania de producție *RITM*, iar în 2009 realizează aici primul său lung metraj, *40-ci qapi (A patruzecea ușă)*. Următorul său film, *Nabat (2014)*, va reprezenta Azerbaijanul la premiile *Oscar*, dar filmul nu a intrat pe lista celor nominalizate la cel mai bun film străin.

40-CI QAPI / A PATRUZECEA UȘĂ / THE 40-TH DOOR
(regie, scenariu, producție, Azerbaijan, 2009)

În vechile povești din Azerbaijan există un moment al celei de-a 40 uși, o ușă secretă din castelul unui căpcăun. Eroul poveștilor învinge căpcăunul și eliberează din castelul acestuia prințese frumoase, prizonieri, animale, păsări, plante. Dar nu poate deschide ușa de la cea de-a 40-a cameră. Această ușă rămâne un mister neelucidat în toate poveș-

tile. În cazul acestui film, ce a fost nominalizat la premiile *Nika*, eroul este un adolescent ce încearcă să-și ajute familia după moartea tatălui său. Cu toate că reușește să găsească multe soluții pentru a depăși obstacolele ce-i stau în cale, există o întrebare importantă la care nu poate să răspundă.

NABAT

(regie, scenariu, Azerbaijan, 2014)

Un sat din Azerbaijan este evacuat datorită războiului ce se apropie din ce în ce mai mult. În așteptarea băiatului ce este plecat în armată, Nabat refuză să plece, rămâne în casa ei izolată din vârful unui deal, înconjurată de munți, împreună cu soțul ei, bătrân și muribund, văcuța care îi asigură laptele pentru supraviețuire și o lupoaică albă ce dă târcoale așezării în fiecare noapte. O minunată odă adusă omului ce încă nu și-a pierdut legătura ancestrală cu natura. Filmul a fost candidat la premiul pentru cel mai bun film al secțiunii *Orizonturi* la *Veneția*, precum și în festivalul de la *Tokyo* sau la premiile *Nika*.

Premii: *Premiul special al festivalului, FIPRESCI, Premiul juriului ecumenic* – Mannheim-Heidelberg, 2014 etc.

BELARUS

Andrei Kudinenko

n. 20 octombrie 1971, Brest, U.R.S.S. (acum Belarus)
regizor

În 1998 a absolvit *Academia Națională de Artă* din Minsk având ca profesor pe Victor Turov, cel mai cunoscut cineast belarus din epoca sovietică. A debutat în regia de film în 1999. Stilul său creator a șocat pe mulți dintre compatrioții săi, astfel că pelicula sa cea mai importantă și cea mai cunoscută pe plan internațional, *Okkupatsiya: misterii (Ocupația: mistere, 2004)*, a fost cenzurată în țara natală.

OKKUPATSIYA: MISTERII / OCUPAȚIA: MISTERE /
MYSTERIUM OCCUPATION
(regie, Belarus, 2004)

Trei povești din timpul celui de-al doilea război mondial, atunci când populația rurală din Belarus trebuia să suporte ocupația nazistă și bandiții ce s-au adunat în jurul partizanilor sprijiniți de Moscova. Un film despre decizii greșite, ghinion și volatilitatea vieții, ce desființează mitul despre partizanii antinaziști.